

Život s medvjedima

Bilten LIFE DINALP BEAR projekta 2017

LIFE
DINALP
BEAR

LIFE13 NAT/SI/000550

Kako ljudi doživljavaju sukobe s medvjedima?

Ekoturizam povezan s medvjedom – Discover Dinarics

Populacija medvjeda u Sloveniji se povećala

Genetski monitoring medvjeda u Trentinu

Važan korak prema upravljanju smeđim medvjedom na razini populacije

Dobra suradnja između stručnjaka i lokalnog stanovništva je ključna

Dragi čitatelji,

Predstavljamo vam treće izdanje biltena “Život s medvjedima” projekta LIFE DINALP BEAR.

Osim važnih ekoloških nalaza, rezultati projektnih aktivnosti daju nam zanimljiv i ključan uvid u izazove ljudske dimenzije u kontekstu upravljanja smeđim medvjedom.

Danas, nakon što je smeđi medvjed u velikom dijelu Europe nestao, kao društvo prepoznajemo moralnu obavezu zaštite medvjeda za buduće generacije. U gusto naseljenoj Europi, gdje nedostaje velikih područja bez utjecaja čovjeka, jedina opcija je suživot ljudi i medvjeda.

Cilj projekta jest doprinijeti mozaiku suživota ljudi i medvjeda. Bit suživota je pronalaženje kompromisa, očuvanje statusa zaštite medvjede populacije i održavanje socijalnog kapaciteta populacije medvjeda i tolerancije na zadovoljavajućoj razini. Zbog toga je nužno znanstveno, održivo i dugoročno upravljati medvjedom populacijom na međunarodnoj razini kao i rješavati probleme – brzo i uspješno – onih lokalnih stanovnika koji dijele prostor s medvjedom. Trudimo se svojim radom doprinijeti postizanju oba cilja.

Nadamo se kako će vam ovo izdanje ponuditi pronicljive i vrijedne informacije. Uživajte u čitanju.

Nives Pagon

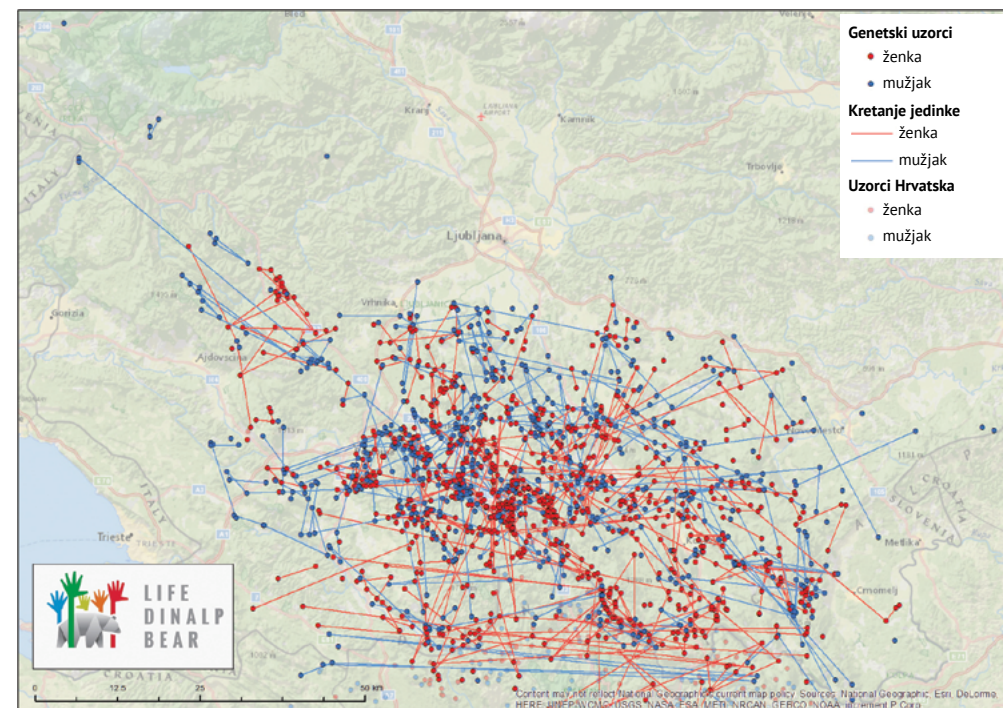
Sadržaj

Populacija medvjeda u Sloveniji se povećala	3
Genetski monitoring medvjeda u Trentinu	4
Važan korak prema upravljanju smeđim medvjedom na razini populacije	5
Pastirski psi – ulaganje u budućnost	6
Smanjivanje učestalosti naleta vozila na medvjede	7
Dobra suradnja između stručnjaka i lokalnog stanovništva je ključna	8
Kakav je stav austrijskih dionika o medvjedima na području Koruške?	9
Kako ljudi doživljavaju sukobe s medvjedima?	10
Ekoturizam povezan s medvjedom – Discover Dinarics	11
Međunarodni foto-natječaj i putujuća izložba	12
Izlet umrežavanja u talijanskim Apeninima	13
Mrtvi medvjedi kao izvor korisnih informacija	14

Populacija medvjeda u Sloveniji se povećala

U jesen 2015. godine, više od 1000 šumara, lovaca i drugih volontera pridružilo se stručnjacima na terenu kako bi sudjelovali u intenzivnom sakupljanju neinvazivnih uzoraka medvjede izmeta. U laboratoriju smo izolirali genetski materijal svake životinje iz uzorka izmeta, dlaka ili slina. Razvili smo i koristili najinovativniju znanstvenu metodu u molekularnoj genetici te procijenili broj smeđih medvjeda u Sloveniji. Pred kraj 2015. godine dokazali smo da na tom području obitavaju 564 medvjeda (95%-tni interval pouzdanosti od 533 do 598), što znači da je njihov broj porastao za trećinu u osam godina.

Prva genetska procjena veličine populacije medvjeda u Sloveniji provedena je 2007. godine pri čemu je korištena slična metoda. Ponavljanjem istraživanja, sada imamo važan uvid u trend ove populacije medvjeda, a time i čvrstu znanstvenu podlogu i alat za uspješno upravljanje i očuvanje smeđeg medvjeda. Pomoću ove procjene možemo bolje pripremiti buduće strateške dokumente. Nadalje, inovativan laboratorij i genetske metode omogućit će brz i učinkovit dugotrajni genetski monitoring populacije medvjeda.

2015. godine, brojni sudionici terenskog sakupljanja uzoraka prikupili su 2400 genetskih neinvazivnih uzoraka u 3 mjeseca, što je stvorilo osnovu za genotipiziranje medvjeda i procjenu veličine populacije medvjeda.

Genetski monitoring medvjeda u Trentinu

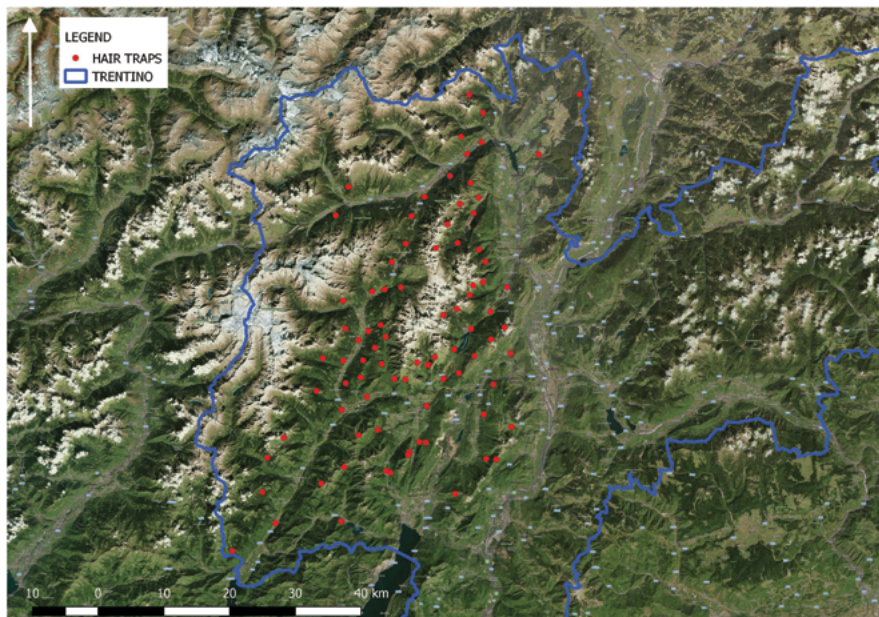
Genetski monitoring je jedna od osnovnih metoda koja se za procjenjivanje veličine medvjede populacije koristi u Trentinu u Italiji. Ovaj oblik monitoringa temelji se na analizi DNA prikupljenih iz organskih uzoraka (dlaka, izmet, urin, slina, tkiva) koji se sakupljaju oporunistički ili sistematski. Oporunistička metoda provodi se tijekom svakodnevnih aktivnosti u određenom području: radnici često nalaze organski materijal na stablima koje medvjedi koriste za označavanje teritorija (Slika 1), tijekom procjene štete na ljudskom vlasništvu ili prikupljanjem materijala nakon viđenja medvjeda, itd. Ova metoda je korisna za prikupljanje podataka o prisutnosti i distribuciji pojedinih jedinki. Sistematski monitoring provodi se pomoću "zamki za dlake" (Slika 2), a temelji se na precizno dizajniranim prostorno-vremenskim uzorkovanjima (Karta 1) s ciljem procjenjivanja trendova unutar populacije.

Slika 1: Medvjed koji se trlja ostavlja nešto dlaka na stablu koje se prikupljaju za DNA analizu.

Slika 2: Medvjed unutar "zamke za dlake".

Karta 1: Pozicije "zamki za dlake" za prikupljanje uzoraka dlake u Trentinu tijekom 2017. godine.

Važan korak prema upravljanju smeđim medvjedom na razini populacije

Prisutnost medvjeda u Alpama i Dinaridima proteže se kroz brojne države i regije, čije granice tradicionalno predstavljaju razdjelne linije različitih sustava upravljanja medvjedom. Razlika u načinu upravljanja medvjedom je jedna od najvećih prijetnji dugoročnom očuvanju medvjeda na ovom području. LIFE DINALP BEAR projektni tim trudi se ukloniti razlike u načinima upravljanja. Cilj nam je na ovom području, ali i šire, postići standardizirano upravljanje na razini populacije.

Imajući to u vidu, osmislili smo *Zajedničke smjernice za upravljanje smeđim medvjedom na razini populacije*. Po prvi puta imamo okvir za upravljanje na razini populacije medvjeda na području Alpa i Sjevernih Dinarida. Dokument se bavi ključnim problemima za očuvanje i

dugoročno upravljanje medvjedima, navodi ciljeve upravljanja koji se trebaju ispuniti i predlaže mjere kako ih ostvariti.

Važno je napomenuti da je ideja zajedničkog, međunarodnog upravljanja medvjedima već prošla preko granica projektnog područja: smjernice uključuju cijelo područje Alpa. WISO platforma koja djeluje u okviru Alpske konvencije sudjelovala je u pripremama Zajedničkih smjernica. Uz predstavnike alpskih zemalja (Švicarska, Lihtenštajn, Njemačka), sudjelovali su i stručnjaci iz Bosne i Hercegovine. Idući korak – implementacija zajedničkih smjernica u strateške dokumente za upravljanje medvjedom u pojedinim državama – prvo će se pokrenuti u Sloveniji i Hrvatskoj.

Zajedničke smjernice za upravljanje smeđim medvjedom odnose se na dvije upravljačke jedinice (Alpsku i sjeverno Dinarsku – granica prikazana na karti), koje se razlikuju u preporučenim upravljačkim alatima i ciljevima.

Pastirski psi – ulaganje u budućnost

Pastirski psi učinkovito štite stada ovaca od napada velikih zvijeri. Zato usmjeravamo pažnju na uspostavljanje i održavanje ove prakse kod uzgajivača stoke i to na način da, primjerice, surađujemo s iskusnim uzgajivačima pasa (također uzgajivačima ovaca) koji znaju kako uvježbati psa za čuvanje stoke. Deset štenaca je darovano novim vlasnicima tijekom 2017. godine. Osam tornjaka i dva šarplaninca su već intergirani u svoje novo stado. Ipak, samo

pridruživanje pasa u stado nije dovoljno. Tijekom prve dvije godine vlasnici moraju osigurati pravilnu integraciju pasa u stado pomoću promatranja psećeg ponašanja u odnosu s drugim životinjama. Ako primijete neželjeno ponašanje, trebaju ga odmah ispraviti kako bi prevenirali stvaranje negativnih navika. Vlasnici blisko surađuju s uzgajivačima pasa i kinolozima koji im osiguravaju pomoć i vodstvo kroz odgoj učinkovitog pastirskog psa.

Tijekom ljeta prvi put smo posjetili "projektne" pastirske pse na ispaši.

Prvi "projektne" pastirski psi su priključeni svojim novim ovčjim stadima u kasnu zimu, kada su životinje još boravile u zatvorenim objektima. Na ovoj slici mlada ženka Kala željno iščekuje upoznavanje svojeg ovčjeg stada.

Naš kinolog provjerava ponašanje i proces socijalizacije "projektnog" pastirskog psa.

Smanjivanje učestalosti naleta vozila na medvjede

U Sloveniji, tijekom razdoblja od 2005. do 2016. godine, u prometu je stradalo 180 medvjeda. Godišnje od prometa stradaju prosječno dva do tri medvjeda na autocesti. Najveća smrtnost medvjeda zabilježena je na područjima Primorske autoceste na dionici između Logateca i Postojne, između Divača i Kozine te na Dolenjskoj autocesti na dionici između Grosuplja i Ivančne Gorica. U 2017. godini postavljena je dodatna električna ograda pored postojeće ograde autoceste na dionici Logatec-Ravbarkomanda (sveukupno 30-ak kilometara).

Istodobno je, na državnoj cesti Ljubljana-Kočevje u blizini Turjaka, postavljen treći dinamički prometni znak. Naš monitoring brzine kretanja vozila tijekom protekle dvije godine pokazuje pozitivan učinak aktivacije dinamičkih znakova na vozače u smislu smanjenja brzine vozila. Tijekom video nadzora u blizini senzora, zajedno s dinamičkim znakovima tijekom protekle tri godine, u blizini ceste su primijećene sljedeće vrste divljih životinja: smeđi medvjed, divlja svinja, jelen obični, srna obična, crvena lisica, europski jazavac, kuna, europski zec i vjeverica.

Video-kamera za monitoring divljih životinja u područjima s dinamičkim prometnim znakovima.

Jelen obični, snimljen pomoću foto-zamke u blizini ceste sa postavljenim dinamičkim prometnim znakovima.

Električna ograda postavljena na Primorskoj autocesti na dionici između Logateca i Loma u svrhu smanjenje stradavanja medvjeda i ostalih divljih životinja u prometu.

Dobra suradnja između stručnjaka i lokalnog stanovništva je ključna

Tijekom poboljšanja upravljanja populacijom medvjeda i boljeg suživota s medvjedima, stručnjaci često nemaju dovoljan uvid u prihvaćanje mjera i akcija od strane lokalnog stanovništva. Glavni razlog je nedovoljna komunikacija između stručnjaka i lokalnog stanovništva u području obitavanja medvjeda.

Kroz LIFE DINALP BEAR projekt imamo priliku ukloniti ovu zapreku, barem u određenim situacijama. Tijekom primjene kanti za smeće i sanduka za kompost "otpornih na medvjede", blisko smo surađivali s predstavnicima lokalnih zajednica. Također, tijekom podjele električnih pastira i štenaca pastirskih pasa, surađivali smo s lokalnim stočarima i pčelarima. Pomoću pozitivne komunikacije osmislili smo konstruktivna, lokalno adaptirana rješenja za bolji suživot s medvjedima.

Jedan od najboljih primjera konstruktivne suradnje između projektnog tima i lokalnog stanovništva je onaj u općini Loška dolina, gdje je postavljeno 28 kanti za smeće i 15 sanduka za kompost "otpornih na medvjede". Iako smo time

zaštitili dio kućanstava u općini, za dugoročno upravljanje medvjedom i dugoročnu dobrobit lokalnog stanovništva bilo je čak i važnije uspostaviti dobru komunikaciju s predstavnicima općine. Zahvaljujući ovoj dobroj suradnji već smo došli do nekih ideja kako olakšati suživot s medvjedima u budućnosti. U planu je daljnja suradnja kako bi se provele te mjere.

Neka kućanstva koriste ovakve kante za smeće "otporne na medvjede" koje smanjuju konflikte s medvjedima.

Janez Komidar, načelnik općine Loška dolina, Slovenija

Naši stanovnici pokazuju iznimnu toleranciju i poštovanje prema velikim zvijerima. Ja također dijelim mišljenje javnosti da na području općine Loška dolina obitava previše medvjeda te da bi u budućnosti trebalo smanjiti njihov broj. U sklopu LIFE DINALP BEAR projekta i suradnjom sa Zavodom za gozdove Slovenije, postavili smo sanduke za kompost i kante za smeće "otporne na medvjede" na nekim "crnim točkama" vanjskog ruba naselja Stari trg i time postigli cilj smanjivanja broja sukoba. Medvjed je iznimno inteligentna životinja i zbog toga počne tražiti lakši pristup hrani u našim naseljima. Ovime je dokazano da bi ovu mjeru trebalo provesti na širem području u suradnji sa stručnjacima iz Zavoda za gozdove Slovenije.

Kakav je stav austrijskih dionika o medvjedima na području Koruške?

Zaštita stoke pomoću električnog pastira, pastirskih pasa, pastira ili kombinacijom ovih mjera pokazala se kao učinkovito sredstvo za održavanje šteta od velikih zvijeri na niskoj razini. Koruški alpski pašnjaci u Austriji predstavljaju posebni izazov za zaštitu stoke u određenim dijelovima zbog promjene u načinu ispaše nakon nestanka velikih zvijeri na tom području.

Posjetili smo koruške alpske pašnjake na granici Slovenije i Italije na kojima smo susreli farmere i vlasnike pašnjaka i poslušali njihova mišljenja i uvjerenja. Diskutirali smo o važnosti održavanja pašnjaka pomoću životinja i ispaše. Istaknuli su da se pašnjacima koriste relativno mala stada (50-150 ovaca) u vlasništvu dvadesetak različitih farmara. Vjerojatno je baš to srž problema jer vlasnici malih stada smatraju da nisu u stanju učinkovito zaštititi svoje stado tijekom ispaše u slučaju medvjedeg napada.

LIFE DINALP BEAR projektni tim u posjeti koruškim pašnjacima: upoznavanje s dionicima.

Uzimajući u obzir ekonomsku stranu, bilo bi korisno spojiti nekoliko stada s različitih pašnjaka kako bi se stvorilo veće stado od nekoliko stotina ovaca. To predstavlja izazov u očuvanju velikih zvijeri, ali i tradiciji ispaše koja se promijenila tijekom godina u kojima su nestali predatori, što zahtijeva suradnju dionika pri pokušaju osmišljavanja zadovoljavajućeg rješenja problema.

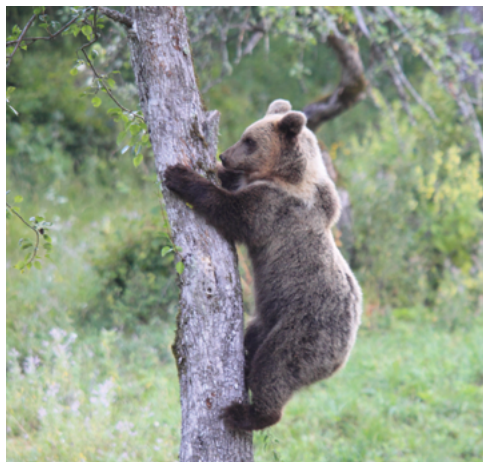

Pastirski psi pokazali su se kao učinkovita mjera u smanjivanju broja napada medvjeda na stoku.

Kako ljudi doživljavaju sukobe s medvjedima?

Volja i spremnost stanovništva da prihvate medvjeda jedan je od ključnih faktora prilikom osmišljavanja dugoročnog očuvanja medvjeda u Europi. Za bolje shvaćanje stavova lokalnog stanovništva o sukobima sa medvjedima kao i potencijalnih rješenja u projektnom području, intervjuirali smo 2306 nasumce odabrana stanovnika s tih područja. Rezultati pokazuju da su mlađe generacije, muškarci, vlasnici pasa i osobe koje imaju određeno znanje o biologiji medvjeda tolerantniji u vezi sukoba s medvjedima.

Ispitanici u sve četiri države shvaćaju učinkovitost prevencije štete i edukacije tijekom rješavanja sukoba s medvjedima, a učinkovitost mjera "uklanjanja medvjeda" i "dodatnog hranjenja" su drugačije prihvaćene u različitim zemljama. Stočari su bili manje skloni prihvatiti mjere sprečavanja kao učinkovitog rješenja, ali ih svejedno podupiru. Poznavanje biologije medvjeda pokazalo se važnim tijekom predviđanja podrške za mjere sprečavanja.

Pogledajte završni izvještaj ove akcije ukoliko želite više informacija o stavovima ljudi prema medvjedu.

Dejana Majstorović, modna dizajnerica i akademska restauratorica

Populiin plišan medo nastao je 2015. godine kao produkt mojih omiljenih izvora inspiracije: stare umjetničke tehnike, tradicionalnih materijala i izrade, kombinacije tradicije i modernog dizajna i naravno glavnog izvora inspiracije – prirode. Pomoću Populiin plišanog mede spojila sam inspiraciju s dubljim značenjem: odlučila sam pokušati povećati svijest i usmjeriti pažnju na suživot ljudi i divljih životinja, s posebnim naglaskom na medvjede. Time je moj medvjedić postao "medvjedu prijateljski" i hrabro ispunjava ulogu ambasadora njegovih uzora – pravih medvjeda.

Ekoturizam povezan s medvjedom – Discover Dinarics

Pomno isplaniran medvjeđi turizam može donijeti direktnu korist lokalnim zajednicama i pomoći boljoj prihvaćenosti medvjeda. **Discover Dinarics** web portal, pokrenut u sklopu projekta, promovira vođene ture u prirodi Slovenije i Hrvatske koje prate smjernice za odgovoran medvjeđi turizam i stavljaju naglasak na "medvjedu prijateljsku" praksu, pružajući posjetiteljima mogućnost doživljaja jedinstvene priče suživota s medvjedom. Portal promovira "medvjedu prijateljske" ambasadore; više od 70 proizvoda i usluga do danas se ovjencalo oznakom "medvjedu prijateljski".

Dio ponude vođenih tura u prirodi predstavljениh na portalu Discover Dinarics i neki "medvjedu prijateljski" ambasadori predstavljeni su novinarima i turističkim agentima tijekom studijskog Discover Dinarics putovanja. Planiram i dalje promovirati i podupirati "medvjedu prijateljsku" praksu u regiji.

Dr. Steve Banner, direktor turističke agencije **Wildlife & Wilderness**, Velika Britanija

Poziv za sudjelovanjem na studijskoj turi Discover Dinarics koji je u rujnu stigao s Biotehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani pozitivno me iznenadio. Kao biologu i tour operateru bilo mi je izuzetno zanimljivo s predavanja o trenutnom stanju i dinamici populacije medvjeda na Sveučilištu prijeći na kušanje "medvjedu prijateljskog" meda i promatranje samih medvjeda te iste večeri. Informativna šetnja i razgledavanje mogućih smještaja u Sloveniji i sjevernoj Hrvatskoj pokazali su mi da ovdje postoji dobra podloga za održive programe promatranja medvjeda. Veselimo se prezentiranju tih mogućnosti promatranja medvjeda i šuma sjevernih Dinarida klijentima u bližoj budućnosti.

Discover Dinarics portal: podupire odgovorne vođene ture u prirodi i "medvjedu prijateljske" prakse.

Međunarodni foto-natječaj i putujuća izložba

Tijekom ožujka i travnja 2017. godine organizirali smo međunarodni foto-natječaj na temu očuvanja i promoviranja suživota ljudi i smeđeg medvjeda FINDING BEARINGS. Amateri i profesionalni fotografi predstavili su svoju viziju suživota s najvećom europskom zvijeri – smeđim medvjedom. Tridesetčetiri europska fotografa sudjelovala su u natječaju s prijavljenih 86 fotografija. Tijekom svečanosti dodjele nagrade u Prirodoslovnom muzeju Slovenije autori četiri pobjedičke fotografije dobili su pakete “medvjedu prijateljskih” proizvoda. Proizvodi su također servirani kao dio cateringa

za posjetitelje. Autor iz Poljske kao nagradu za pobjedničku fotografiju dobio je priliku da sudjeluje u studijskoj turi *Discover Dinarics* u rujnu.

Smatramo da će izložba imati pozitivan utjecaj na mišljenje javnosti o medvjedu. Privlačenjem pozornosti na ovu karizmatičnu vrstu podižemo svijest o vrijednosti medvjeda za ljude i prirodu.

Pozivamo vas da pogledate putujuću izložbu “Život s medvjedima” do lipnja 2019. godine. Za provjeru trenutne lokacije izložbe provjerite [stranicu projekta](#).

Informativni materijali projekta o medvjedu za posjetitelje izložbe.

Izložba postavljena u predvorju Ministarstva okoliša i prostornog planiranja, Slovenija.

Christine Sonvilla, fotografkinja iz Austrije koja promiče očuvanje prirode

Razlog zašto sam se počela baviti fotografiranjem divljih životinja i provela većinu protekle dvije i pol godine fotografirajući smeđeg medvjeda u Sloveniji je moj nepokolebljivi stav da intrigantne fotografije mogu potaknuti širenje informacija o velikim predatorima. Dobra fotografija ostaje u umu publike i može podići svijest o očuvanju okoliša. Kao fotografkinja koja promiče očuvanje prirode iz Austrije gdje skoro da i nema medvjeda – osim nekoliko jedinki koji se pojave na granici Austrije, Italije i Slovenije – smatram svojom dužnosti proširiti informaciju o mogućnostima dobrog suživota, pogotovo u svojoj domovini. Zbog toga se trudim stvarati fotografije koje prikazuju cijelu priču. Medvjed koji prolazi slovenskim selom pod okriljem noći, bez uzrokovanja ikakve štete, to je snažna slika koja će mnogim Austrijancima ostati u umu i možda pomoći pri oblikovanju stavova ljudi prema smeđim medvjedima i velikim predatorima u Austriji.

Izlet umrežavanja u talijanskim Apeninima

Međunarodni tim projekta prošle se jeseni imao priliku pobliže upoznati s dva nacionalna parka u Italiji: “*Gran Sasso e Monti della Laga*” i “*Abruzzo, Lazio e Molise*”. Bili smo gosti stručnjaka i znanstvenih timova obaju parkova koji imaju iznimno znanje i iskustvo u zaštiti i istraživanju velikih zvijeri, te upravljanju i izvršenju LIFE projekata.

U prekrasnom planinskom krajobrazu Apenina slušali smo o njihovim iskustvima i lokalnim problemima. Zanimalo nas je pobliže proučiti izazove s kojima su se susretali pri upravljanju velikim zvijerima, pri provođenju zaštite i sudjelovanju dionika u samom procesu. Posjetili smo farmere koji su zabilježili štete od napada velikih zvijeri na ovce i krave i koji su zbog toga bili nezadovoljni poljoprivrednom i prostornom politikom. Neki farmere su prihvatili inicijativu Parka za korištenje preventivnih mjera i promjenom u načinu napasanja stoke.

Također smo proširili znanje o statusu zaštite apeninske populacije smeđih medvjeda (*Ursus arctos marsicanus*), diskutirali o njihovim metodama monitoringa, izazovima u ljudskim aspektima zaštite i slušali farmere i rendžere parka o izazovima i mogućnostima koji dolaze sa suživotom ljudi i strogo zaštićene i kritično ugrožene velike zvijeri.

Pastirski pas: farmeri u području nacionalnog parka “Gran Sasso e Monti della Laga” ih koriste za zaštitu protiv napada velikih zvijeri.

Terenski dio tijekom kojega smo razgovarali s farmerima i rendžerima o izazovima suživota.

Seth Wilson, biolog zaštite prirode iz Montane, SAD

2016. godine, imao sam veliku sreću surađivati s LIFE DINALP BEAR projektnim timom kao tehnički savjetnik. Zadovoljstvo mi je surađivati s vrsnom grupom znanstvenika, dionika iz Slovenije, Hrvatske, Italije i Austrije na jednom od najsuvremenijih projekata sa smeđim medvjedom koji se trenutno odvija u Europi. Ovaj projekt nudi novi globalni model za zaštitu smeđega medvjeda, upravljanje na razini populacije i međunarono partnerstvo koje također uključuje lokalne zajednice i širu javnost. Uzbuđen sam što ću godinu dana ponovno boraviti u Sloveniji kako bih pružio potporu pri strateškoj komunikaciji i znanstvenim iskustvom pomogao u zaštiti i očuvanju euroazijskog risa i smeđeg medvjeda.

Mrtvi medvjedi kao izvor korisnih informacija

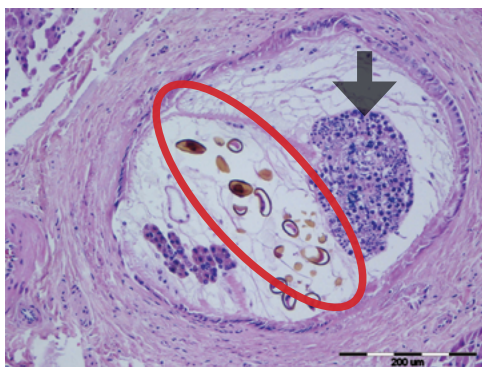
Odstrijeljeni i od drugih uzroka stradali medvjedi predstavljaju izvor korisnih informacija za znanstvena istraživanja i gospodarenje smeđim medvjedom.

Prilikom odstrela smeđeg medvjeda u Republici Hrvatskoj lovoovlaštenici su dužni ispuniti i poslati službeni obrazac za odstrel medvjeda, a također i 2 obvezna uzorka: komadić mišića u etanolu za genetska istraživanja te zub (prvi pretkutnjak) za određivanje dobi.

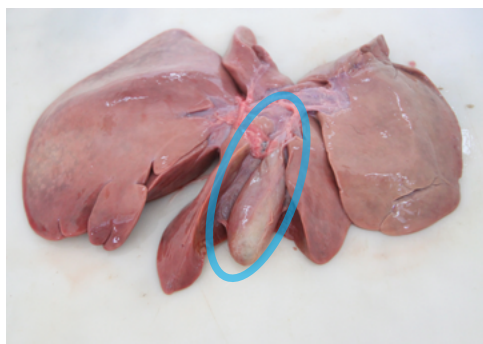
U suradnji lovoovlaštenika, Ministarstva poljoprivrede, Uprave za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju i Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu organizirano je i prikupljanje velikog broja drugih uzoraka u svrhu monitoringa zdravstvenog i reproduktivnog statusa populacije smeđeg medvjeda u Republici Hrvatskoj. Tako se sakupljaju uzorci i za parazitološku pretragu. Ovdje ćemo istaknuti nalaz metilja *Dicrocoelium dendriticum* (60% pregledanih medvjeda, N=136) koji parazitira u žučnom mjehuru, žučovodima i jetri prije svega domaćih preživača, a posebno ovce. Genetska analiza *Dicrocoeliuma* pokazala je da je moguće da se radi o „medvjedom“ soju parazita.

Dicrocoelium primarno parazitira u preživačima (posebno ovca), ali može infestirati i medvjeda.

Začep žučovoda s odraslim metiljem. Na presjeku se vidi uterus s embrioniranim jajašcima (crveni krug) i produktivni testis (crna strelica) metilja. H&E bojanje, 200x..

Jetra i žučni mjehur medvjeda. Mjesto parazitiranja odraslih *Dicrocoelium* parazita.

Aleš Sedmak, uzgajivač pastirskih pasa i ovaca iz mjesta Juršče u dolini rijeke Pivke, Slovenija

Na našoj obiteljskoj farmi koristimo pastirske pse za zaštitu stada skoro dvadeset godina. Psi su nezamjenjivi dio naše farme i imaju ključnu ulogu tijekom ljeta kada je stado na ispaši, ali i tijekom zime kada su životinje zatvorene u staji. Naša farma je locirana u središtu područja na kojemu obitavaju velike zvijeri, tako da nam je nezamislivo baviti se stočarstvom bez pomoći naših pasa.

U sklopu LIFE DINALP BEAR projekta uspostavili smo zanimljivu suradnju koja potiče vezu između uzgajivača pasa i uzgajivača ovaca koji su dobili naše štence iz prvog "projektnog legla". Kroz ovu blisku suradnju i vodstvo, mi kao uzgajivači pasa u mogućnosti smo osigurati uspjeh naših štenaca da postanu učinkoviti pastirski psi. Smatram da je promocija zaštite stada protiv velikih zvijeri jako važan dio projektnih aktivnosti.

Koordinator projekta

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Projektni partneri

Univerza v Ljubljani

vetmeduni
vienna

REGIONE del VENETO

PROVINCIA
AUTONOMA DI TRENTO

AUTOCESTA RIJEKA-ZAGREB
Društvo za izgradnju i gospodarenje autocestom

Sufinancijeri

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

Ministry of Agriculture
Republic of Croatia

MINISTERIUM
FÜR EIN
LEBENSWERTE
ÖSTERREICH

BERND THIES
STIFTUNG

euRONATUR

O projektu

Akronim: LIFE DINALP BEAR

Naziv projekta: Upravljanje i zaštita populacije
smedih medvjeda u sjevernim Dinaridima i Alpama

Referenca: LIFE13 NAT/SI/000550

Trajanje projekta: 01/07/2014 – 30/06/2019

Internetska stranica: www.dinalpbear.eu

Pratiti nas možete na Facebooku
(www.facebook.com/dinalpbear)
i Twitteru (www.twitter.com/dinalpbear).

Kontakt: dinalpbear@gmail.com

O biltenu

Urednica: Nives Pagon

Autori: Samar Al Sayegh Petkovšek, Matej Bartol,
Tomaž Berce, Natalia Bragalanti, Đuro Huber, Irena
Kavčič, Aleksandra Majjić Skrbinšek, Urška Marinko,
Tanja Musil, Nives Pagon, Slaven Reljić, Tomaž
Skrbinšek, Matija Stergar

Autori fotografija i karti: Samar Al Sayegh
Petkovšek, Arhiva LIFE DINALP BEAR, Arhiva
Provincia autonoma di Trento, Matej Bartol, Ana
Beck, Tomaž Berce, Natalia Bragalanti, Rok Černe,
Carlo Frapporti, Doroteja Huber, Đuro Huber, Nives
Pagon, Zoran Pavšek, Natalia Pišec, Slaven Reljić,
Claudio Sartori, Matija Stergar, Janja Šuman, Janez
Tarman, Michele Zeni

Prijevod: Marina Habazin, Lidija Bernardić

Lektura: Lidija Bernardić, Đuro Huber, Slaven Reljić

Grafičko oblikovanje: Nuša Stanojević Suwa

Izdavač: Zavod za gozdove Slovenije

Ljubljana, prosinac 2017

LIFE
DINALP
BEAR

Upravljanje i zaštita populacije
smedih medvjeda u sjevernim
Dinaridima i Alpama

S podrškom financijskog
instrumenta LIFE
Europske unije

